

NIKOLA KOŠTOVÁ: POHŘEBIŠTĚ NA AKROPOLI LIBICKÉHO HRADIŠTĚ. NOVÉ ZHODNOCENÍ ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU

ŠKOLITELSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

V letech 1948-1953 a 1967-1973 probíhal pod vedením Rudolfa Turka archeologický výzkum v centrální části tzv. akropole raně středověkého hradiště v Libici nad Cidlinou, jehož výsledkem byl odkryv výstavné zděné sakrální stavby, reprezentační stavby pravděpodobně profánního charakteru a rozsáhlého pohřebiště okolo kostela. Vzhledem k historickým souvislostem libického hradiště se zdejší pohřebiště řadí ke klíčovým archeologickým položkám raně středověkých Čech. Přestože katalog hrobových celků i vyhodnocení pohřebiště bylo autorem výzkumu zveřejněno, každému, kdo byl s těmito publikacemi nucen analyticky zacházet, začne být dříve nebo později zřejmé, že řada uvedených tvrzení si vzájemně protirečí a nekropoli by bylo třeba podobit moderní revizi.

Nikola Koštová se tohoto mimořádně náročného úkolu ujala ve své diplomové práci precizním analytickým přístupem, jehož hlavním výsledkem je revidovaný katalog hrobů a nový plán pohřebiště, které se v mnoha ohledech výrazně liší od Turkova, a nové zhodnocení všech kategorií, které jsou na raně středověkých pohřebištích obvykle sledovány. Zdůraznit je třeba více než komplikovaný stav dostupné dokumentace, z něhož mohla autorka vycházet. V mnoha případech byla odkázána na identifikaci jednotlivých neoznačených hrobů pouze prostřednictvím fotografií. Tato „křížová kontrola“ všech dostupných částí dokumentace prokázala závažné nedostatky v Turkově katalogu. Jen namátkou došlo k „objevu“ několika hrobů, které nebyly R. Turkem publikovány a naopak bylo ze soupisu vyřazeno 32 hrobů, které zřejmě vznikly teprve v průběhu antropologické analýzy. Téměř třetina předmětů hrobové výbavy byla R. Turkem přiřčeno k chybnému hrobovému celku, v řadě případů autorka rovněž identifikovala chybné propojení pohřbu s antropologickým určením kosterních pozůstatků.

Celkem bylo identifikováno 379 pohřbů a několik rozrušených hrobů. V rámci hodnocení pohřebního ritu autorka konstatuje, že celkové hodnocení velikosti hrobových jam není možné, neboť se zachovaly pouze ty, které byly zahlobeny do podloží, zatímco pohřby uložené do tzv. navážky identifikovanou hrobovou jámu často postrádají. Nejsm si tedy jist, do jaké míry je prokazatelný trend zmenšování hrobových jam v mladším období, který autorka předkládá (zejm. str. 43-44).

V další části N. Koštová analyzuje jednotlivé kategorie výbavy a pokouší se o jejich chronologické ukotvení. Prokazuje zde dobrou znalost českých a moravských nálezů a vůči jejím závěrům nelze v současné době vznést námitky.

Výraznou stratigrafickou komponentou, kterou R. Turek vydělil starší a mladší fázi pohřebiště je tzv. navážka, která měla být záměrně navržena před stavbou kostela. Podle autorky ovšem není teoreticky vyloučeno, že tato vrstva vznikala postupně jako výsledek sídlištních aktivit na ploše pohřebiště. Problém hodnocení vrstvy spočívá v její nedostatečné dokumentaci a zřejmě je řešitelný pouze revizním odkryvem. Pozoruhodná je zmínka o nálezech malty v hrobech pod „navážkou“, které by mohly indikovat starší zděnou stavbu (s. 91). Nejsm si ale jist, zda to opět nějak nesouvisí s pořádkumilovností autora výzkumu. Autorka důvodně relativizuje Turkovu koncepci vývoje starší části pohřebiště, založenou z velké části na mechanickém předpokladu vývoje pohřebiště z J k SV.

Za účelem vydělení základních fází pohřebiště autorka provedla korelaci hloubky hrobových jam a superpozic pohřbů s chronologickými atribucemi výbavy a důvodně dospívá pouze k vydělení na starší a mladší fázi. Prostorové vydělení pohřebiště i jeho struktura je problematická neboť některé zkoumané plochy zřejmě nebyly dokopány.

Závěrečné kapitoly předkládají celkovou charakteristiku nekropole na základě komparace s dalšími českými lokalitami podobného rangu. V této části by jistě bylo možné postoupit ještě dále, vzhledem k povaze tématu ji však považuji za dostatečnou. Druhý svazek práce předkládá dobovou fotografickou terénní dokumentaci, hrobový inventář a nový plán pohřebiště.

Výsledkem hodnocené diplomové práce je tedy pečlivě argumentovaná revize důležité raně středověké nekropole, která by podle mého názoru měla být publikována. Práci tedy jednoznačně doporučuji k dalšímu řízení.

V Praze 20. 6. 2014
PhDr. Ivo Štefan, PhD.